

MEISJE VERMIST!

MEISJE VERMIST!

De geruchtmakende ontvoering
van Lusanne van der Gun

Niek van der Oord

De familie van der Gun heeft op geen enkele wijze meegewerkt aan de inhoud en totstandkoming van dit boek.

Wel is de familie door de auteur in de gelegenheid gesteld om voor publicatie het hele manuscript door te nemen.
Ze hebben daar dankbaar gebruik van gemaakt.
Er waren geen aanvullingen en/of commentaar.

Auteur: Niek van der Oord
Copyright © 2014: Niek van der Oord / Just Publishers BV

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestanden of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Just Publishers BV.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm, digital files or any other means, without written permission from Just Publishers BV.

Omslagontwerp: Ben Gross
Omslagfoto: Harry Blokzijl
Redactie en productie: Vitataal, Feerwerd
Opmaak: Studio Spade, Voorthuizen

ISBN 97890 8975 2987

NUR 330

WWW.JUSTPUBLISHERS.NL

Inhoud

Voorwoord door Peter R. de Vries	7
Inleiding: de eerste drie uren zijn cruciaal	15
1 Nog steeds op geld belust	21
2 Een Egelsersjong	32
3 De voorbereiding	41
4 Dag 1: maandag 25 augustus	49
5 Dag 2: dinsdag 26 augustus	64
6 Dag 3: woensdag 27 augustus	75
7 Dag 4: donderdag 28 augustus	89
<i>Vraagjes voor Lusanne</i>	91
8 Getuigen melden zich	107
9 Dag 5: vrijdag 29 augustus	113
10 Dag 6: zaterdag 30 augustus	114
11 Dag 7: zondag 31 augustus	142
12 Dag 8: maandag 1 september	143
13 Dag 9 en 10: dinsdag 2 en woensdag 3 september	151
14 Dag 11: donderdag 4 september	156
15 Dag 12: vrijdag 5 september	161
16 Lusanne gaat weer naar school	168
17 De straffen	172
Tien jaar later	183
18 De gouden tip	185
19 Wij hebben ons lang schuldig gevoeld	188
20 Jij was toch die schoolmeester hier?	190
21 De zwarte bladzijde van mijn leven	194
22 Ik had zelf een dochter van die leeftijd	200
23 Tijdens de ontvoering was ik op vakantie	204
24 De dag van de confrontatie	209
25 Lusanne rijdt op de vrachtwagen	218
Dankwoord	221
Fotoverantwoording	222

Voorwoord

Het fascinerendste misdrijf...

Een ontvoering is voor mij, als misdaadverslaggever, zonder twijfel het fascinerendste misdrijf dat er is. Ik heb me weleens afgevraagd waarom dit delict gevoelsmatig uitstijgt boven een geraffineerde bankroof, een internationale drugsdeal of zelfs een spraakmakende moord of liquidatie. Het heeft er volgens mij mee te maken dat een ontvoering of kidnap het enige misdrijf is dat nog *gaande* is als we ermee worden geconfronteerd.

In 99 van de 100 gevallen horen we pas van een misdrijf als het al is gepleegd, achter de rug is: de bankrovers zijn ervandoor met een flinke buit nadat ze een kluis hebben opgeblazen, de politie heeft een container met drugs in beslag genomen die het land werd binnengesmokkeld en op een braakliggend terrein werd het lichaam van een doodgeschoten man gevonden. Bij de meeste misdrijven lopen we als crimereporter achter de feiten aan en komen we relatief laat in actie. Maar bij een ontvoering is dat heel anders. Het slachtoffer is overmeesterd, wordt ergens gegijzeld en dan begint het misdrijf eigenlijk pas. We zijn er bijna ooggetuige van. Contactadvertentietjes in de krant. Losgeldeisen die uitlekken. Soms is dat een kat-en-muisspel dat weken kan duren. De ontvoerders moeten contact opnemen met het 'thuisfront' van het slachtoffer, feitelijk de confrontatie aangaan met de politie... en het hele land speurt ondertussen mee.

Een ontvoering is om die reden ook het moeilijkste misdrijf dat er is. De kidnapper weet dat het onvermijdelijk is dat hij op enig moment letterlijk oog in oog met de politie komt te staan als het losgeld wordt overhandigd. Een ontvoering vraagt daarom een langdurige voorbereiding en stalen zenuwen bij de daders. Het is misschien ook wel de reden dat een klassieke losgeldontvoering maar zo sporadisch voorkomt en de laatste jaren – door de enorme technologische vooruitgang – zelfs niet of nauwelijks meer wordt aangedurfd. Ontvoerders weten inmiddels ook wel dat losgeld onzichtbaar gemerkt kan worden, dat een met het oog niet waarneembare chip in een bundel papiergeld of

zakje diamanten verstoppt kan worden: *just follow the money*.

Ik heb als misdaadjournalist een aantal ontvoeringen voor de krant verslagen. Ik ben als jonge reporter bezig geweest met de eerste echte losgeldontvoering van Nederland, die van onroerendgoedmagnaat Maurits Caransa in 1977. Deze ontvoering duurde vier dagen en kostte de miljonair 10 miljoen gulden om zich vrij te kopen. ‘Caransaduizendjes’ waren een begrip in die tijd. In november 1982 heb ik geschreven over de ontvoering van Toos van der Valk, echtgenote van horecatycoon Gerrit van der Valk. De Italiaanse ontvoerders maakten zo’n 12,5 miljoen gulden buit, maar liepen uiteindelijk tegen de lamp. In 1983 zat ik drie weken lang dag en nacht op de ontvoering van bierbrouwer Alfred Heineken en zijn chauffeur Ab Doderer, misschien wel het geruchtmaakendste misdrijf dat ooit in Nederland is gepleegd, met een recordlosgeld van zo’n 35 miljoen gulden. De daders werden gepakt en halen tot op de dag van vandaag regelmatig het nieuws.

In 1987 waren er twee van dit soort misdrijven die groot het nieuws haalden. Eerst de ontvoering van de tienjarige Valérie Albada Jelgersma, dochter van een grootgrutter uit Laren. Dit was echt een *kidnap*. De daders eisten 5 miljoen Duitse marken, maar pakten alles nogal knullig aan en werden ingerekend. Valérie overleefde het drama. Dat gold ruim een halfjaar later niet voor Aholdtopman Gerrit Jan Heijn, die bij zijn woning in Bloemendaal werd overmeesterd en nog dezelfde dag in de bossen bij Oosterbeek werd vermoord door ir. Ferdi E. De gefrustreerde en werkloze ingenieur deinsde er niet voor terug om van het lijk een pink af te snijden en deze in een koker-tje als ‘bewijs’ naar de familie op te sturen.

En wat veel mensen niet (meer) weten, is dat ik zelf in maart 1982 ook even ontvoerd ben geweest. Als jonge *Telegraaf*-reporter (25) werd ik door ene Cornelis K. op een avond naar het station in Amersfoort gelokt. In de dagen daarvoor had hij mij voorgespiegeld onthullende informatie te hebben over een geruchtmakende onopgeloste moord. Op het station moest ik bij hem in zijn auto stappen, een blauwe Peugeot 504. Dat was handiger, zei hij, dan konden we onderweg vast even praten. Ik aarzelde even, maar deed het toch. Ik was natuurlijk niet naar Amersfoort gekomen om vervolgens weer af te haken omdat ik even een stukje mee moest rijden. Je bent crimereporter of niet.

Wat volgde, was een lange rit door Nederland, waarin ik steeds meer argwaan kreeg over de bedoelingen van K. Juist toen ik er genoeg van kreeg en het niet meer vertrouwde, stopte de auto. Er stapte een tweede man in en ik kreeg een geweer met afgezaagde loop tegen mijn hoofd gedrukt. Ik werd geboeid en kreeg pleisters voor mijn ogen. Ik was ontvoerd. De rit eindigde bij een boerderij in Emmen, die voor dit doel geheel was geprepareerd, met dichtgetimmerde ramen en matrassen in een afgesloten kamertje. Het was de bedoeling om *De Telegraaf* 2 miljoen gulden losgeld af te persen. Een bandrecordertje waarop ik een boodschap moest inspreken, stond al klaar. Ik werd die nacht geboeid tussen een aantal strobalen in een bestelwagen gelegd in een schuur van die boerderij. Mijn semafoon, die constant piepte, werd door de twee mannen in een emmer water onschadelijk gemaakt.

Ik had geen idee wie de ontvoerders waren en wat ze beoogden. Dat vond ik nog het beangstigendst. Wat was hun bedoeling? Ging het soms om leden van de Rote Armee Fraktion (RAF), die toen erg actief was, of was het misschien een wraakactie omdat ik als misdadaadverlaggever in een zaak te ver was gegaan? Ik werd bewaakt door een van de ontvoerders en praatte die nacht constant op hem in. Ik ontdekte toen al snel dat het geen professionele kidnappers waren en kreeg vertrouwen in een goede afloop.

En die kwam er ook. De volgende ochtend bleek dat de twee niet opgewassen waren tegen de spanning en stress die dit misdrijf met zich meebracht. Een ontvoering plannen was één ding, maar die uitvoeren was nog heel iets anders, zo ondervonden zij. Ze besloten ermee te stoppen en me terug te brengen, maar wilden niet door de politie gepakt worden. Voor we vertrokken, kreeg ik een kop koffie aangeboden, die ik na de ijsskoude nacht gretig opdrank. Dat is toch wel menselijk van ze, dacht ik nog. Daarna vertrokken we, ik nog steeds geboeid.

Onderweg viel me na een poosje op dat K. slingerend, gevaarlijk reed, vaak helemaal op de helft van de tegenliggers. Toen we bijna te pletter waren gereden op een tegemoetkomende vrachtwagen en ik gilde: 'Wil je ons dood hebben?!' keek hij mij vanachter het stuur met lodderige ogen aan en zei: 'Ben jij niet slaperig?' Nee, ik was klaarwakker! Waarop hij antwoordde: 'O, verdikkeme, dan heb ik je zeker de verkeerde koffie gegeven en heb ik zelf de slaapmiddelen opge-

dronken...’ Toen hij mij ’s morgens koffie aanbood, had hij ook een bekertje voor zichzelf ingeschonken, maar dit kennelijk per ongeluk verwisseld toen hij het mij aanreikte. Het was de bedoeling geweest om mij gedrogeerd ergens in de buurt van Amersfoort te dumpen, zodat zij zich ongezien uit de voeten konden maken.

Ik zei tegen K. dat hij direct moest stoppen, wat hij gehoorzaam deed. Hij maakte mijn boeien los en ik nam het stuur over, terwijl hij op de achterbank neerzeeg en prompt als een marmot in slaap viel door de overdosis slaapmiddelen. Dat was nog eens echt koffie verkeerd. Dat ik bij het eerste het beste benzinstation de krant en de politie belde uit een telefooncel, heeft hij niet eens meer gemerkt.

Zodoende heb ik de ‘ronkende’ ontvoerder zelf bij de politie afgeleverd en liep de hele zaak na een benauwde, koude nacht nog goed af. Ik zag het nadien altijd maar als een hachelijk avontuur dat eindigde in een klucht, maar dat kwam natuurlijk vooral omdat het maar één nacht had geduurd. Het had slechter kunnen aflopen als de mannen vastberadener waren geweest en iets minder scrupules hadden gehad. Beiden werden veroordeeld. Het was een wanhoopsdaad, verklaarden zij. K. was in financiële moeilijkheden terechtgekomen en wilde daar in één klap uitkomen. Bij de politie verklaarde hij: ‘Ik had de indruk dat die verslaggever wel tegen een stootje kon.’

Mijn werkervaring en mijn eigen lotgevallen zorgden ervoor dat ik meteen mijn oren spitste toen collega-misdaadverslaggever Niek van der Oord mij medio 2013 na een lezing in Steenwijk toevertrouwde dat hij een boek aan het schrijven was over de ontvoering van de elfjarige Lusanne van der Gun in 2003. Lusanne van der Gun? O ja, dat meisje van elf jaar uit Friesland... Hoe zat dat ook alweer precies? Na tien jaar waren de details daarvan een beetje weggezakt in mijn geheugen.

De kidnap van Lusanne was destijds groot nieuws, maar omdat het misdrijf na drie dagen werd opgelost, het slachtoffertje uit het Friese dorp Oldeberkoop veilig weer door haar ouders in de armen kon worden gesloten en de gepakte dader allesbehalve een beroeps crimineel was, was het nieuws ook weer tamelijk snel weggeëbd. Zo gaat dat in de publiciteit.

Lusanne was op de fiets op weg naar school toen zij op de vroege ochtend van 25 augustus 2003 door de toen 63-jarige Simon S. werd

overweldigd en meegenomen. De dader, die in financiële problemen zat, vermoedde dat haar ouders met hun goedlopende kaasboerderij wel een losgeld van 200.000 euro konden betalen. Vermomd als verkeersbrigadier had hij Lusanne tot stoppen gedwongen. Het was het begin van drie bloedstollend spannende dagen, waarbij iedereen rekening hield met het ergste.

Niek van der Oord, die er vanaf de eerste melding als krantenverslaggever van de *Nieuwe Ooststellingwerver* bovenop zat, beschrijft de gang van zaken in zijn boek *Meisje vermist!* op een zeer indringende wijze. Dat het inmiddels tien jaar geleden is dat Lusanne slachtoffer werd, geeft hem de kans ook terug te blikken en bepaalde gebeurtenissen in perspectief te plaatsen. Het is boeiend om te lezen hoe Van der Oord zijn eigen journalistieke speurtocht – toen en tien jaar later – door het verhaal heeft vervlochten. Hoe is het met de betrokkenen afgelopen? Hoe kijken zij terug op de zaak en op hun daden? En wat heeft het misdrijf met hun leven gedaan, toen de ontvoering weer uit het brandpunt van de actualiteit was?

Maar daar blijft het boek niet toe beperkt. Van der Oord frist niet alleen ons geheugen op over de toedracht van de zaak, hij laat ook veel gebeurtenissen de revue passeren die het verhaal nog bijzonderder maken. Wat bijvoorbeeld te denken van de getuige die al op de eerste dag het kenteken van de ontvoerdersauto noteerde en deze gouden tip doorgaf aan de politie in Groningen... die vervolgens vijf dagen lang verzuimde om de melding door te geven aan de collegae in Friesland? Niek van der Oord onthulde dit feit destijds in zijn krant en blikkt nu tien jaar later nog eens met de tipgever terug. Wat was er gebeurd *als...*? En de vermelding dat de tipgeefster van de politie 'uit dank' later nog een 'bos bloemen en een balpen' cadeau kreeg en een uitnodiging 'voor een bezichtiging van het politiebureau' is natuurlijk om te gillen. Dat kan alleen maar in Nederland!

Fascinerend is het ook om in dit boek te lezen hoe Simon S., een criminele leek, het misdrijf heeft voorbereid en intuïtief een aantal slimme zetten heeft gedaan, waardoor de ontvoering in eerste instantie leek te slagen. Natuurlijk maakte hij uit onervarenheid ook miskleunen. Om herkenning van Lusanne te voorkomen wond hij amateuristisch een rol verband om haar hoofd, met als gevolg dat het meisje juist de

aandacht trok en de mensen in Groningen het kenteken van zijn auto noteerden.

Wat ook mijn aandacht trok, was het verhaal dat de ontvoerder zijn slachtoffertje naar zijn zeggen per abuis water uit een Rivellaflesje had laten drinken waar wat fijngemalen slaappillen in zaten. Deze slaapmiddelen had hij er voor eigen gebruik in gedaan, stelde S. later in de verhoren. Hij vreesde dat hij 's nachts van de spanning niet zou kunnen slapen en had daarvoor dit flesje geprepareerd. Voor Lusanne had hij een apart flesje water klaargemaakt, zonder slaapmiddelen, maar kennelijk had hij deze in zijn zenuwen verwisseld. De officier van justitie veegde dit verhaal als ongeloofwaardig van tafel en rekende het S. aan dat hij het jonge meisje had willen drogeren. Had hij gelijk? Het deed mij sterk denken aan het koffie-incident tijdens mijn eigen ontvoering in 1982. Daarmee is bewezen dat zo'n vergissing wel degelijk mogelijk is.

Grappig was ook om te lezen dat Lusanne na haar vrijlating intensief werd gehoord door de recherche, die zo veel mogelijk details wilde horen om de nog voortvluchtige ontvoerder te kunnen opsporen. De politiemensen lieten haar tot in de detail de auto beschrijven waarin ze werd vervoerd, in de hoop daaruit iets te kunnen afleiden. Wat voor klokje zat er in het dashboard? Hoe zag de versnellingspook eruit? Wat voor kleur had de stoelbekleding? Het was een lang, nogal moeizaam verhoor, totdat Lusanne bijna terloops opmerkte: 'Er stond "Nissan" in het raam...'

En met dit soort feiten en details staat het boek *Meisje vermist!* helemaal vol. Ik heb het in één adem uitgelezen. Het is een waardevol journalistiek document, dat met respect voor de slachtoffers is geschreven. Niek van der Oord zorgt ervoor dat het bijzondere verhaal van de ontvoering van Lusanne van der Gun niet alleen maar versnipperd in de knipselarchieven van de media ligt, maar nu letterlijk geboekstaafd is als een uniek stukje misdaadgeschiedenis. Want dat was het absoluut.

– Peter R. de Vries

Peter R. de Vries luistert met gespitste oren als Niek van der Oord over de ontvoering van Lusanne van der Gun vertelt. Voor De Vries is ontvoering het fascinerendste misdrijf dat er bestaat.

In 2003, kort nadat de ontvoering van Lusanne van der Gun plaatsvond, werd in de buurt van Oldeberkoop kroegbaas Fokke Werkman vermoord. Peter R. de Vries wijdde er een televisieuitzending aan en sprak bij de opnamen in Haule ook met Niek van der Oord.

Irma Schijf is teamleider van het Landelijk Bureau Vermiste Personen.

Tegenwoordig is Warner ten Kate landelijk coördinerend officier van justitie mensenhandel en mensensmokkel. Als officier van justitie leidde hij destijds het onderzoek naar de ontvoering en deed de zaak op de zitting bij de rechtbank Leeuwarden.

Inleiding: de eerste drie uren zijn cruciaal

Een van de ergste dingen die een ouder kan overkomen, is de vermissing van je kind. Gevoelens van onzekerheid, angst en onmacht als je zoon of dochter plotseling van de aardbodem lijkt verdwenen, vechten om voorrang. Dat een kind door toedoen van een onbekende verdwijnt en dat er vervolgens losgeld wordt geëist, gebeurt in ons land zeer zelden.

De ontvoering van de elfjarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop kan uniek worden genoemd. Een doodnormaal meisje uit een tot dan toe onbekend dorpje in Friesland op haar fiets op weg naar school werd door een haar totaal onbekende man in een auto meegenomen. Ze was drie dagen spoorloos. Het hele land was in de ban van de ontvoering. Drie dagen waarin ontelbare Nederlanders hun hart vasthielden en meeleefden: 'Waar is Lusanne, wie heeft haar meegenomen en waarom?' Politie en justitie hielden ernstig rekening met het ergste. Tegen de verwachtingen in dook het meisje op de avond van de derde dag ongedeerd op bij een hotel in Venlo. De ontlading bleek enorm. Aan drie dagen martelende onzekerheid was een eind gekomen.

'We hadden natuurlijk nooit gedacht dat ze levend zou terugkomen. Ervaring leert ook dat als je na zo'n verdwijning binnen 24 uur niet een teken van leven krijgt, de kans groot is dat het verkeerd afloopt. Daarna wordt de overlevingskans alleen maar minder,' zegt Warner ten Kate, die destijds als officier van justitie het opsporingsonderzoek leidde. De ontvoerder eiste de eerste dag 200.000 euro losgeld van de ouders, die in Oldeberkoop een kaasboerderij runnen. 'Dat was het wonderlijke van die zaak. Die ouders van Lusanne hebben het natuurlijk niet slecht, maar ze wonen niet in een rijke villabuurt in Wassenaar en het ging ook niet om een rijke industrieel. Dat juist daar, op die plek een meisje werd ontvoerd – het is ook heel lastig voor jezelf om zoiets goed te plaatsen.'

In bijna alle gevallen van vermissing van kinderen speelt zich een drama af in de familiesfeer. Voorbeelden met een trieste afloop zijn